

فردگرایی در سیاست خارجی آمریکا در دوره دونالد ترامپ:

نتایج و پیامدها

وحید نوری^۱

عضو هیئت علمی گروه علوم سیاسی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

سید حسن حسینی

کارشناسی ارشد روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی علوم تحقیقات واحد قم

(تاریخ دریافت ۹۷/۱۱/۹ - تاریخ تصویب ۹۸/۹/۴)

چکیده

دو سال از دوران ریاست دونالد ترامپ بر دولت آمریکا می‌گذرد؛ دو سالی که واشنگتن سیاست خارجی پرتلاطمی را به نمایش گذاشته است؛ هر روزه خبرهایی از تصمیمات جدید ترامپ رسانه‌ای می‌شود که وصف «پیش‌بینی ناپذیر» را شایسته سیاست خارجی آمریکا نموده است. مقاله پیش‌روی می‌کوشد علل مبنایی چنین تغییراتی را دریابد؛ بنابراین سؤال اصلی مقاله آن است که مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار بر سیاست خارجی اخیر آمریکا چیست؟ در پاسخ با بهره‌گیری از نظریه جیمز روزنا در سیاست خارجی، یافته‌های دو پژوهش شخصیت‌سنجی ترامپ، ارزیابی مواضع سیاست خارجی، تحلیل نحوه تعامل وی با نهادهای سیاستگذاری خارجی و نیز تحولات درونی آنها، به عنوان فرضیه استدلال می‌شود که ویژگی‌های شخصیتی ترامپ، موجب ارتقاء جایگاه «متغیر فردی» بر دیگر عوامل تأثیرگذار سیاست خارجی آمریکا یعنی، متغیرهای سیستمی، بوروکراتیک، اجتماعی و نقشی شده است. «پوپولیسم اقتدارگرایانه»، «خودشیفتگی»، «انتقام‌جویی» و «ناسازگاری» ویژگی‌های برجسته شخصیت ترامپ است که «خودمحوری» نهفته در او را آشکار می‌سازد؛ این ویژگی‌های فردی ترامپ وزن و نسبت میان نهادهای بوروکراتیک سیاست خارجی را تحت تأثیر قرار داده و اینک نهادهایی کاملاً همسو با نظرات رئیس جمهور شکل گرفته است.

واژه‌های کلیدی: دونالد ترامپ، سیاست خارجی، نظریه پیوستگی جیمز روزنا، مدل سنجش شخصیت هگزاگو، چاقوب تحلیل شخصیت پوپولیسم اقتدارگرا.

Email: v.noori@hotmail.com

^۱ نویسنده مسئول:

فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل، سال دوازدهم، شماره ۴۶، تابستان ۱۳۹۸، صص. ۱۷۹ - ۲۱۶.

مقدمه

دونالد ترامپ پس از پیروزی بر هیلاری کلینتون دموکرات در انتخابات سال ۲۰۱۶، دوره چهارساله ریاست جمهوری خود را از ۲۰ ژانویه ۲۰۱۷ آغاز کرد. تا پیش از ورود وی به دفتر بیضی کاخ سفید، و در جریان رقابت‌های انتخاباتی اینگونه برداشت می‌شد که مواضع و دیدگاه‌های کمتر قابل انتظار دونالد ترامپ در قبال اشخاص، سازمان‌ها و برخی کشورها صرفاً تبلیغات انتخاباتی هستند، پدیده‌ای که در سراسر جهان متعارف است؛ اما حال با گذشت نیمی از دوره ریاست جمهوری او به نظر می‌رسد سیاست خارجی ایالات متحده سرشتی متفاوت و نسبتاً غیرقابل پیش‌بینی یافته است؛ به طوری که اعلام مواضع و تصمیمات کاخ سفید در مسائل جاری سیاست خارجی برای دولت‌ها، سیاستمداران، کارشناسان و حتی مردم عادی غافلگیرکننده بوده و همگان را کم و بیش تحت تأثیر قرار داده است؛ تصمیماتی چون خروج بی‌سابقه از طیف وسیعی از پیمان‌ها، سازمان‌ها و رژیم‌های بین‌المللی و نیز رفتار غیرمتعارف با متحدان نزدیک و واشنگتن تا حد قابل توجهی رفتار سیاست خارجی ترامپ را از روسای جمهور پیشین متفاوت ساخته است. بدین لحاظ، پژوهش حاضر در پی یافتن عنصر اصلی جهت‌دهی به سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا در دوره چهل و پنجمین رئیس جمهور می‌باشد. به منظور پاسخ‌دهی به این پرسش، با عنایت به نتایج تحقیقات روانشناختی «کلنر»، «ویسر» و همکاران در قالب مدل سنجش شخصیت «هگزاگو» و نیز «نظریه پوپولیست اقتدارگرای اریک فروم» در مقام فرضیه، استدلال می‌شود که سیاست خارجی آمریکا در دوران ریاست جمهوری دونالد ترامپ، کاملاً متأثر از انگیزه‌ها، باورها و ویژگی‌های فردی وی گشته و در نهایت چیرگی «متغیر فردی» بر دیگر متغیرهای تأثیرگذار بر ساخت سیاست خارجی ایالات متحده را به ارمغان آورده است.

به عنوان چارچوب تحلیلی مقاله، نظریه پیوستگی جیمز روزنا در تحلیل سیاست خارجی به اختصار تشریح شده است. در این تئوری به متغیرهای «محیط بین‌المللی»،

«بوروکراتیک یا حکومتی»، «اجتماعی»، «نقشی» و «فردی» به عنوان پنج عامل تأثیرگذار بر ترسیم مشی سیاست خارجی اشاره می‌شود. از این روی، ضمن ثابت پنداشتن متغیرهای «بین‌المللی»، «اجتماعی» و «نقشی»، تحولات مربوط به دو متغیر «فردی» و «بوروکراتیک» مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. بدین منظور، با استفاده از نتایج دو پژوهش جداگانه «کلنر» و «ویسر و همکاران» دونالد ترامپ واجد صفات «پوپولیست اقتدارگرا»، «انتقام‌جو»، «خودشیفته» و «شدیداً ناسازگار» شناخته می‌شود. سرریز این ویژگی‌های شخصیتی ترامپ در قالب «متغیر فردی» بر منابع سیاست خارجی آمریکا نسبت و توازن میان «منابع و متغیرهای تأثیرگذار بر سیاست خارجی آمریکا» را برهم زده و در چیدمان جدید منابع، متغیر فردی بر فراز دیگر متغیرهای ساختاری، اجتماعی، نقشی (در عین ثابت بودن)، بوروکراتیک قرار گرفته است. این روند از دو مجرا محقق شده است؛ نخست اعمال مستقیم دیدگاه‌های شخصی ترامپ در سیاست خارجی آمریکا؛ دوم، تأثیرات غیرمستقیم، بواسطه انتخاب افراد همسو در نهادهای بوروکراتیک دولت فدرال. در نتیجه این «فردمحوری» و «تجدیدنظرطلبی» ترامپ، طیف گسترده‌ای از رژیم‌های بین‌المللی موجود به ویژه پیمان‌ها، نهادها و سازوکارهای جمعی تحت تأثیر منفی رویکرد رئیس‌جمهور ایالات متحده قرار گرفته است. در این فضا شاهد آن هستیم که آمریکای تحت رهبری ترامپ از هر رژیم، پیمان یا سازمان ناخوشایند از منظر او خارج شده یا در شرف خروج است. حال آنکه ایالات متحده به عنوان پیروز جنگ سرد و تنها ابرقدرت در آغاز قرن بیست و یکم، خود بیشترین تأثیر را در شکل‌گیری، حفظ و تداوم نظم بین‌المللی موجود داشته است (غریایق زندی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۹-۳۴).

در این مقاله روش پژوهش به معنای تحقیقات کمی وجود ندارد؛ بنابراین در پاسخ به سؤالات مقاله از داده‌های دست‌اول موجود (داده‌های ۲ پژوهش روانشناختی) و داده‌های دست‌سوم (تحلیل‌های ناظرین سیاست خارجی آمریکا) (بلیکی، ۱۳۸۹: ۲۴۰) استفاده شده است. در گام بعد، ضمن استدلال منطقی، نگارندگان با بهره‌گیری از

بصیرت‌های نظری-مفهومی نظریه جیمز روزنا و رصد اخبار و تحولات سؤالات مقاله را پاسخ گفته‌اند.

۱. چارچوب نظری نظریه پیوستگی جیمز روزنا؛ منابع پنجگانه تحلیل سیاست

خارجی

روزنا «پیش نظریه»^۱ و مدل «طرح پیوستگی»^۲ را به منظور تلفیق دو سطح تحلیل خرد و کلان در تحلیل سیاست خارجی ارائه نمود و تلاش کرد با کنار هم نهادن عوامل فردی، نقشی، حکومتی، اجتماعی و محیط بین‌الملل، میزان نفوذ هر یک از این عوامل پنجگانه را در شکل‌دهی به سیاست خارجی بسنجد. تعریف مختصر متغیرهای پنجگانه به شرح زیر است:

- **متغیر فردی**، شامل ویژگی‌های روانشناختی، ژنتیک و زیست‌شناختی، باورها، برداشتها و جهان‌بینی رهبران و سیاستگذاران؛
- **متغیر نقش**، دربردارنده کارکرد اختصاصی هر ساختار است؛ به عبارت دیگر بایدها و نبایدهای تحمیل شده از سوی یک نقش معین را در بر می‌گیرد؛
- **متغیر حکومتی**، ماهیت یک نظام سیاسی (دموکراتیک، اقتدارگرا یا توتالیتر بودن) در کنار ویژگی‌های بوروکراسی حاکم بر آن متغیر حکومتی را شکل می‌دهد؛
- **متغیر اجتماعی**، ویژگی‌های غیرحکومتی یک جامعه مانند فرهنگ سیاسی، ایدئولوژی، منزلت بین‌المللی و مانند آن است؛
- **متغیر محیط بین‌المللی**، شامل ساختار نظام بین‌الملل و ارزش‌های حاکم بر آن (لیبرالیسم، حقوق بشر و اخیراً مسائل زیست محیطی) می‌شود (سیف زاده، ۱۳۸۵: ۳۰۴-۳۲۴).

1 - Pre-theory

2 - Continuity

در ارتباط با سیاست خارجی آمریکا، نظریه روزنا بر این فرض استوار است که هر یک از عوامل پنجگانه قادر است به مثابه یک عامل علی قلمداد شود (به نقل از کگلی و ویتکف ۱۳۸۲: ۲۰). لازم به ذکر است که میزان نفوذ این متغیرهای پنجگانه یکسان نیست و در هر دوره ممکن است یک یا چند عامل نقش برجسته‌تری نسبت به دیگر متغیرها بیابد. حضور ترامپ در کاخ سفید بر وزن و جایگاه نسبی عوامل مذکور نسبت به یکدیگر تأثیر گذاشته و تغییرات قابل توجهی را در سیاست خارجی آمریکا پدید آورده است. از آنجا که متغیرهای محیطی (ساختاری)، اجتماعی و نقشی منابعی نسبتاً باثبات هستند (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۶۸)، نویسندگان درخصوص سیاست خارجی آمریکا در دو سال گذشته نیز چنین فرضی دارند؛ حال آنکه متغیر فردی دستخوش تحوّل شگرف شده و به طور مستقیم نهادهای بوروکراتیک مؤثر در سیاست خارجی را نیز متأثر ساخته است به گونه‌ای که پس از کش و قوس‌های فراوان، اینک در هماهنگی کامل با شخص رئیس جمهور قرار دارند؛ بنابراین به نظر می‌رسد میزان تأثیرگذاری «متغیر فردی» متأثر از ویژگی‌های شخصی ترامپ به شدت ارتقاء یافته و بر فراز دیگر منابع و متغیرهای تأثیرگذار بر سیاست خارجی آمریکا قرار گرفته است (بنگرید به شکل شماره ۱).

۲. متغیرهای فردی و بوروکراتیک در سیاست خارجی آمریکا

۲-۱. متغیر فردی

طبق تعاریف ارائه شده در بخش نظری، این سطح تحلیل بر ایدئولوژی‌ها انگیزه‌ها، آرمان‌ها، ادراکات، ارزش‌ها و خصوصیات اخلاقی رهبران سیاسی و چگونگی تأثیر این خصائص بر رفتار سیاست خارجی تأکید دارد. در این بخش بر اساس دو مدل شخصیت‌سنجی، ویژگی‌های روانشناختی دونالد ترامپ مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در ابتدا از

چارچوب تحلیل زبانی «هگزاکو»^۱ و سپس از چارچوب تحلیل شخصیت «پوپولیست اقتداگرایی اریک فروم»^۲ بهره‌گیری خواهد شد.

۲-۱-۱. مدل سنجش شخصیت هگزاکو

مدل هگزاکو طبق تعریف «لی و اشتون»^۳، به بررسی ابعاد اصلی شخصیت، از طریق تحلیل واژگان می‌پردازد. در این روش، واژگان مورد استفاده افراد تجزیه و تحلیل شده و نتایج حاصل در قالب داده‌های کمی نمایش داده می‌شود. خروجی این مدل بر اساس شش عامل اصلی «صداقت-فروتنی»، «تهییج پذیری»، «برون‌گرایی»، «سازگاری»، «وجدان» و «تجربه‌پذیری» ارائه می‌شود که هر کدام دارای چهار زیرشاخص هستند (Lee and Ashton, 2010: 329). در این بخش از نتایج پژوهش «بت ویسر»^۴ «آنجا بوک»^۵ و «آنتونی وُلک»^۶ از پژوهشگران روانشناسی استفاده خواهد شد که با بهره‌گیری از مدل هگزاکو به تحلیل شخصیت ترامپ پرداخته‌اند:

الف - صداقت-فروتنی

در شاخص صداقت-فروتنی، ترامپ امتیاز ۱,۳۲ را کسب کرده که نسبت به میزان نرمال که ۳,۱۸ می‌باشد در سطح بسیار پایین‌تری قرار دارد. در این شاخص امتیاز پایین‌تر بر «کنترل، استثمار و بهره‌کشی از دیگران» دلالت دارد و اینگونه افراد خود را «ذیحق و مهم دانسته و تمایل به تخلف از قواعد در راستای نفع شخصی دارند» (Visser, Book and Volk, 2017: 2).

ب - تهییج‌پذیری

در شاخص تهییج‌پذیری، دونالد ترامپ امتیاز ۲,۲۹ را کسب نموده که پایین‌تر از سطح نرمال ۳,۳۱ می‌باشد. امتیاز پایین در این شاخص به معنای بی‌علاقگی، بی-

---

1 - HEXACO
 2 - Authoritarian populist by Erich Fromm
 3 - Kibeom Lee; Michael C. Ashton
 4 - Beth A. Visser
 5 - Angela S. Book
 6 - Anthony A. Volk

ملاحظه‌ای و میزان بسیار پایین هم‌دردی نسبت به دیگران است که سبب می‌شود فرد کمتر درباره پیامدها و اثرات رفتار خود نسبت به دیگران نگران باشد (Visser, Book and Volk, 2017: 2-5).

پ- برون‌گرایی

ترامپ در این شاخص نمره ۴,۲۱ را کسب نموده در حالی که میزان نرمال این شاخص، ۳,۵۱ است. امتیاز بالا در این شاخص نشانگر سطح بالای اعتماد به نفس، کاریزما و معاشرت‌پذیری می‌باشد (Visser, Book and Volk, 2017: 2). همچنین از دیگر ویژگی‌های اساسی شخصیت برون‌گرا، رفتار پاداش محور می‌باشد. چنین افرادی به طور دائم در پی کسب تجربیات مثبت عاطفی از طریق پذیرش اجتماعی، شهرت و یا ثروت هستند و فرایند دستیابی به هدف را از نفس هدف جذاب تر می‌دانند. در نتیجه می‌توان گفت فاکتور برون‌گرایی رابطه مستقیمی با تمایل به ماجراجویی و خطر کردن دارد (McAdams, 2016).

ت- سازگاری

شاخص سازگاری با توانایی فرد در مدارا، همکاری و مصالحه با دیگران ارتباط دارد. این شاخص شامل چهار شاخص فرعی گذشت، ملاحظت، انعطاف‌پذیری و بردباری می‌باشد. امتیاز پایین در این شاخص به معنی داشتن شخصیت انتقام‌جو، لجوج و مستعد واکنش خشم‌آلود تفسیر می‌شود. دونالد ترامپ در این بخش نمره پایین ۱,۴۵ را به خود اختصاص داده است که در سطحی بسیار پایین‌تر از سطح نرمال قرار داشته و در نوع خود استثنایی است. میزان نرمال این شاخص عدد ۳,۰۵ می‌باشد (Visser, Book and Volk, 2017: 2).

ث- تجربه‌پذیری

این شاخص نشانگر توانایی فرد در پذیرش ایده‌های نو و بدیع است. ترامپ در این شاخص امتیاز ۲,۴۵ را کسب نموده که در مقایسه با میزان نرمال ۳,۱۸ در سطح

پایین‌تری است. امتیاز پایین در تجربه‌پذیری بدین معناست که فرد قادر به پذیرش ایده‌های بدیع نیست (Visser, Book and Volk, 2017: 2).

ج- وجدان یا وظیفه‌شناسی

شاخص دیگر مدل هگزاکو، وجدان یا وظیفه‌شناسی است. امتیاز بالا در این شاخص به سازمان‌یافتگی، نظم و تصمیم‌گیری عقلانی تعبیر می‌شود. امتیاز پایین نیز بیانگر شخصیت «تکانشی»^۱ و دمدمی است. چنین شخصیتی بدون تفکر قبلی و با انگیزه‌آنی اتخاذ تصمیم می‌کند؛ برای اینگونه افراد، کیفیت نتیجه اهمیت چندانی ندارد. میانگین کلی ترامپ در این شاخص ۲,۷۳ است در حالیکه سطح نرمال ۳,۴۱ می‌باشد. به طور کلی بر اساس نتایج این پژوهش دونالد ترامپ دارای شخصیتی «جامعه ستیز»، «خودشیفته» و «ماکیاولیست» می‌باشد (Visser, Book and Volk, 2017: 2-3). در جدول زیر جزئیات مربوط به امتیاز زیرشاخص‌های شخصیت دونالد ترامپ، مقایسه با سطح نرمال و انحراف استاندارد گنجانده دیده می‌شود:

---

1 - Impulsive personality

شاخص	خروجی	سطح نرمال	انحراف استاندارد	مقدار به درصد	معادل لاتین
صداقت فروتنی	۱.۳۲	۳.۱۸	۰.۶۵	۰.۲۱	Honesty-Humility
خلوص	۱.۷۵	۳.۱۶	۰.۷۸	۳.۵۳	Sincerity
انصاف	۱.۴۷	۳.۳۵	۰.۹۸	۲.۷۷	Fairness
پرهیز از حرص	۱	۲.۷۲	۰.۹۵	۳.۵۱	Greed Avoidance
فروتنی	۱.۰۳	۳.۴۸	۰.۷۶	۰.۰۶	Modesty
تهییج‌پذیری	۲.۲۹	۳.۳۱	۰.۶۴	۵.۴۸	Emotionality
ترس	۲.۶۷	۳.۱۷	۰.۸۷	۲۸.۱۴	Fearfulness
اضطراب	۱.۷۸	۳.۳۳	۰.۷۷	۲.۱۹	Anxiety
وابستگی	۲.۶۹	۳.۳	۰.۸۶	۲۴.۰۷	Dependence
احساسات	۲	۳.۴۲	۰.۷۸	۳.۴۳	Sentimentality
بیرون‌گرایی	۴.۲۱	۳.۵۱	۰.۶	۸۷.۹	Extroversion
عزت نفس اجتماعی	۴.۷۲	۳.۷۹	۰.۶۵	۹۲.۴۲	Social self esteem
جسارت اجتماعی	۴.۶۹	۳.۰۸	۰.۸۸	۹۶.۶۷	Social boldness
معاشرت‌پذیری	۳.۸۳	۳.۵۷	۰.۷۹	۶۳.۰۶	Sociability
سرزندگی	۳.۸۹	۳.۵۸	۰.۷۴	۶۶.۱۸	Liveliness
سازگاری	۱.۴۵	۳.۰۵	۰.۶۶	۰.۷۸	Agreeableness
گذشت	۱.۲۲	۲.۸۳	۰.۷۸	۱.۹۶	Forgiveness
ملاطفت	۱.۱۷	۳.۲۹	۰.۸۲	۰.۴۸	Gentleness
انعطاف‌پذیری	۱.۴۲	۲.۸۴	۰.۸۶	۴.۸۹	Flexibility
بردباری	۱.۴۴	۳.۲۴	۰.۸۵	۱.۷۳	Patience
وظیفه‌شناسی	۲.۷۳	۳.۴۱	۰.۶۳	۲۳.۵۸	Conscientiousness
سازمان‌یافتگی	۳	۳.۳	۰.۹۲	۳۷.۲۲	Organization
پشتکار	۳.۸۶	۳.۷۶	۰.۷۵	۵۵.۳۶	Diligence
کمال‌گرایی	۱.۹۷	۳.۴۱	۰.۸۳	۴.۱۶	Perfectionism
احتیاط	۱.۶۱	۳.۱۷	۰.۷۹	۲.۴۲	Prudence
تجربه‌پذیری	۲.۴۵	۳.۱۸	۰.۶۴	۱۴.۰۱	Openness
تقدیر از زیبایی	۱.۵۹	۳.۰۳	۰.۹۲	۵.۹	Aesthetic appreciation
جستجوگری	۲.۱۴	۳	۰.۹	۱۶.۹	Inquisitiveness
خلاقیت	۲.۷۲	۳.۴۸	۰.۸۴	۱۸.۳۵	Creativity
نامتعارف بودن	۲.۷۲	۳.۱۹	۰.۶۸	۲۴.۵	Unconventionality

جدول ۱: شاخص‌های هگزاگو و زیرشاخص‌های آن در تحلیل روانشناختی ترامپ و مقایسه

با سطح نرمال (3) (Visser, Book and Volk, 2017).

مبتنی بر پژوهش فوق، ویسر، بوک و ولک در جمع‌بندی تحقیقات خود در خصوص شخصیت دونالد ترامپ معتقدند که او دارای شخصیتی جامعه‌ستیز، خودشیفته و ماکیاوَلیست است (2-3) (Visser, Book and Volk, 2017).

۲-۱-۲. الگوی پوپولیسم اقتدارگرای اریک فروم^۱

به اعتقاد داگلاس کلنر^۲ از اندیشمندان نظریه انتقادی، الگوی تحلیل شخصیت اریک فروم به خوبی قادر است ویژگی‌های شخصیتی ترامپ را توضیح دهد. در این چارچوب نظری تحلیل شخصیت، به پنج ویژگی اساسی توجه می‌شود که می‌توان بر اساس آنها شخصیت افراد را توصیف نمود. این موارد پنج‌گانه عبارتند از «نارسیسیسم»، «سادیسم»، «تهاجم یا پرخاشگری بدنهاد»، «تخریب انتقام‌جویانه» و «نکروفیلیا» (Kelner, 2016: 27-29)؛

الف - خودشیفتگی یا نارسیسیسم^۳

از منظر افراد خودشیفته، تنها یک واقعیت وجود دارد و آن هم تفکرات، احساسات و وقایع مربوط به خود است. در واقع تجربه و درک غیرجانبدارانه از جهان بیرونی در ذهن افراد خودشیفته وجود ندارد. کلنر معتقد است ترامپ به عنوان یک فرد خودشیفته، تنها مجذوب خواسته‌ها، تفکرات و آمال خویش است و همواره در مورد نظرات خود صحبت می‌کند؛ جهان بیرونی و افراد، تا جایی که در خدمت تدابیر و خواسته‌های ترامپ باشند، برای او دارای اهمیت هستند (Kelner, 2016: 31). به عنوان شاهدی بر ادعای «توجه افراطی ترامپ به خود»، می‌توان به این واقعیت اشاره نمود که بررسی و مشاهده اخبار مرتبط با خود، یکی از مشغله‌های روزانه ترامپ است (R. Wolf, 2017: 101). از دیگر ویژگی‌های اساسی افراد خودشیفته تبلیغ افراط‌گونه نام «خود» با هدف شناساندن عظمت «خود» به دیگران است (McAdams, 2016). «هاوارد گاردنر»^۴ استاد روانشناسی دانشگاه هاروارد، نهادن نام ترامپ بر روی هر چیز مرتبط با وی، از برج و دانشگاه گرفته تا استیک و کازینو را مصداق عینی نارسیسیسم مفرط می‌داند. استفاده افراطی از واژگان «من» و «مال من» نیز از نشانه‌های فرد خودشیفته است. متن زیر به

---

1. Erich Fromm

2. Douglas Kellner

3. Narcissism

4. Howard Gardner, a psychologist at Harvard

عنوان نمونه از کتاب «راه موفقیت» ترامپ انتخاب شده است که به خوبی خودشیفتگی ترامپ را نشان می‌دهد. این متن شامل نوزده جمله است که در آن ضمیر فاعلی «من»^۱ شانزده بار، صفت ملکی «مال من»^۲ پنج بار و ضمیر مفعولی^۳ «من» سه بار^۴ تکرار شده است. یعنی به طور متوسط ضمیر اول شخص مفرد در هر جمله، ۲،۳ بار به کار رفته است (Fuchs, 2017: 49)

«من هنگامی که چیزی را شروع می‌کنم، می‌دانم که چیزهای زیادی برای آموختن وجود دارد. هر برنامه جدید برای من مانند یک صفحه سفید است که من برای پر کردن آن عجز و مشتاق هستم. من بسیار هیجان زده می‌شوم؛ زیرا بسیار علاقه‌مند جستجو و کنجکاوی عرصه‌های جدید هستم تا اطلاعات تازه در کنار هم قرار داده و درکی عمیقاً نو از یک پدیده برسم. من این احساس را در تمامی مراحل زندگی‌ام به همراه داشته‌ام؛ این روش من، برای آغاز هر برنامه موفقیت‌آمیز بوده است. برای من، این به منزله یک نشانه است؛ بدینگونه که اگر احساس هیجان از کاری به من دست ندهد، علی‌رغم منافع مادی از انجام آن صرف نظر خواهیم نمود. همچنین اشتیاق وافر به یادگیری در درون من وجود دارد. هر چیزی که می‌آموزم، قدرت کنترل بیشتری به من می‌دهد. دانش و آموخته‌هایم به من کمک می‌کنند تا اشتباهاتم را تکرار نکنم. به عنوان مثال، من پیش از شروع پروژه شرکت «آژانس مسافرتی» در این باره بسیار مطالعه کردم. همچنین من پیش از ورود به صنعت مد، پوشاک و حتی دانشگاه ترامپ مطالعات و تحقیقات بسیار زیادی انجام داده‌ام.»

-
1. I
  2. My
  3. Me

^۴. به علت برگردان متن اصلی از انگلیسی به فارسی، ممکن است تعداد این ضمایر با آنچه در نوشتار ذکر شده است متفاوت باشد.

ب- سادیسم^۱

پیش از ورود به این مبحث ضروری است تا تعریف مختصری از تقسیم‌بندی شخصیت از دیدگاه «زیگموند فروید»^۲ ارائه شود. طبق این نظریه شخصیت فرد متشکل از سه عنصر «نهاد»، «خود»، «فراخود» یا «برخود» می‌باشد. نهاد یا (Id) ابتدایی‌ترین نوع از عناصر سه‌گانه شخصیت انسان است. نهاد از بدو تولد به همراه فرد حضور دارد و محرک فرد برای دستیابی به لذت مادی است. در نتیجه تماس نهاد با دنیای بیرونی تکامل آن خود یا (Ego) شکل می‌گیرد که اساس آن را تفکر منطقی تشکیل می‌دهد. در آخر، فراخود یا (Super-Ego) قرار می‌گیرد مسئولیت قضاوت اخلاقی و وجدانی را برعهده داشته و با ایده‌آل‌ها و کمال فرد در ارتباط است (Lapsley and Stey, 2011: 1)

به عقیده کلنر، ترامپ درست به مانند رهبران فاشیست در گذشته، دارای یک «برخود» غیرتکامل یافته است. این درحالیست که به دلیل دستیابی به مصادیق مادی موفقیت چون ثروت و قدرت، «خود» ترامپ یک «خود» تکامل یافته محسوب می‌شود. صحت این امر را از روابط شخصی او می‌توان استنباط کرد. ازدواج‌های ناموفق و تمایل شدید به کنترل، آسیب رساندن، تحقیر افراد، تخریب افراط‌گونه دشمنان و رقیبان از مصادیق سادیسم است که ترامپ بارها چنین رفتارهایی را از خود نشان داده است. به عنوان نمونه می‌توان به تشویق هواداران در حمله به منتقدین، تمایل به آسیب جسمی (مشت) به منتقدین (Lopez, 2016)، تشویق هواداران به بایکوت شبکه سی‌ان‌ان (Graham, 2017: 85) و تمسخر گزارشگر ناتوان جسمی (Borchers, 2017) از جانب ترامپ اشاره کرد. در نتیجه این گزاره‌ها، کلنر ترامپ را بزرگترین و لجام‌گسیخته‌ترین «خود» در سپهر سیاسی آمریکا می‌داند که با حضور او، پرخاشگری، خودشیفتگی و خشم به عنوان عناصر اساسی سیاست آمریکایی به اوج رسیده است.

1. Sadism

2. Sigmund Freud

پ- پر خاشگری بدنهاد^۱

ادبیات تهاجمی و تحقیر افراد منتقد و ناهمسو، شباهت وی به شخصیت رهبران اقتدارگرای کلاسیک را نشان می‌دهد. در جریان انتخابات مقدماتی حتی رقبای هم حزب وی نیز از گزند حملات لفظی وی در امان نبودند؛ زیرا نه تنها پیروزی برای چنین فردی کافی نبوده، بلکه تباهی رقبا را می‌خواهد. ترامپ بسیاری از این افراد را با القاب اهانت‌آمیز خطاب کرد. «تد دروغگو» و «هیلاری کج و کوله» فقط چند نمونه از این القاب تمسخر آمیز هستند^۲ (Kelner, 2016: 33-34). این خشونت و تمایلات جاه‌طلبانه در زندگی روزانه او قابل نیز قابل مشاهده است تا جائیکه «باربارا رس»^۳ همکار و معاون سابق ترامپ، عنصر اصلی شخصیت وی را خشم می‌داند. مک آدامز نیز معتقد است روحیات جسورانه، بیرحمانه و تهاجمی ترامپ، وی را در مقام سیاست‌مداری قرار می‌دهد که در پی حصول شگفت‌آورترین نتیجه، بدون در نظر گرفتن تبعات آن می‌باشد (McAdams, 2016).

ت- تخریب انتقام‌جویانه^۴

تخریب انتقام‌جویانه از دیگر شاخص‌های اصلی پوپولیسم اقتدارگرا می‌باشد. در این وضعیت، فرد در صورت عدم کامیابی، فارغ از اینکه حق با کیست، طرف مقابل را تخریب کرده تا انتقام شکست را از او گرفته باشد. متهم کردن «گونزالو کوریل» قاضی مکزیکی تبار در پرونده «دانشگاه ترامپ»، مصداقی از رفتار تخریبی انتقام‌جویانه ترامپ است. قاضی کوریل پیشنهاد وکلای ترامپ برای لغو رسیدگی به این پرونده را رد و در نهایت ترامپ را به پرداخت غرامت محکوم کرده بود. ترامپ این قاضی را به دلیل داشتن تبار مکزیکی به غرض‌ورزی در رسیدگی علیه دانشگاه او متهم کرد. به عنوان مصداق

---

1. Malignant aggression

^۲. فهرست کامل این القاب تمسخرآمیز را در این لینک می‌توان مشاهده نمود:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_nicknames_used_by_Donald_Trump

3. Barbara Res

4. Vengeably destructive

رفتاری دیگر، ترامپ زمانی که احتمال عدم پذیرش نامزدی نهایی وی در حزب جمهوری خواه مطرح شد، از فراخوانی هواداران خود به شورش خیابانی صحبت کرد. وی همچنین در انتخابات نهایی نیز گفته بود چنانچه کلینتون پیروز انتخابات شود هوادارانش را به خیابان‌ها خواهد آورد، زیرا چنین رخدادی تنها با تقلب ممکن است. از نظر کلنر، در تمام این موارد ترامپ خود را محق دانسته و حق هرگونه انتقام را برای خود مسلم می‌داند (Kelner, 2016: 34-36).

ث- نکروفیلیا^۱

شاخص آخر پوپولیسم اقتدارگرا، شخصیت نکروفیلیک یا «مرده‌گرا» است. چنین فردی به لحاظ شخصیتی تهی است و نیاز دارد تا خلأ موجود را با کسب سلطه، پیروزی و تملک جبران کند. شخصیت نکروفیلیک مملو از خشم و نفرت، نژادپرست و طرفدار جنگ بوده و حتی مستعد خودویرانگری است (Kelner, 2016: 37-38-39). «نژادپرستی» را می‌توان به وضوح در مواضع ترامپ علیه مهاجرین مکزیکی، چینی، مسلمانان و البته منتقدین و مخالفان سیاسی مشاهده کرد (Fuchs, 2017: 64). همچنین مشغولیت ذهنی و وسواس فکری ترامپ به اعداد و ارقام مصداق دیگر این اختلال است. ارائه آمار نادرست از شرکت کنندگان در مراسم تحلیف ریاست جمهوری و ادعای کسب تعداد بیشتر آرای مردمی نسبت به هیلاری کلینتون نمونه‌های این وسواس فکری هستند. ریشه وسواس فکری ترامپ در روحیه رقابت طلبی افراطی او نهفته است (R. Wolf, 2017: 103-101).

کلنر با رصد ویژگی‌های شخصیتی فوق در رفتارهای ترامپ معتقد است که او در حال تکرار پدیده «پوپولیسم اقتدارگرا» است؛ شاخصه اصلی چنین شخصیتی «عدم تحمل آزادی» و «جلب توجه عوام» است. ویژگی‌های رفتاری ترامپ، وفاداری او به آرمان‌های جنبش‌های اقتدارگرا را به نمایش گذاشته است (Kelner, 2016: 27).

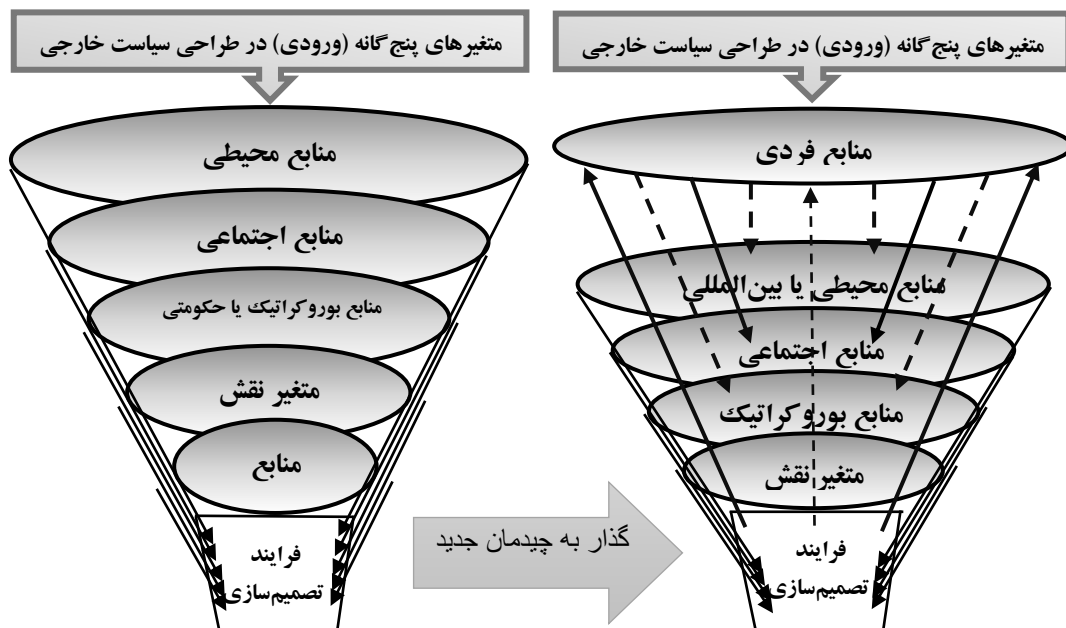
---

1. Necrophilic

۲-۲. متغیرهای بوروکراتیک یا حکومتی در سیاست خارجی آمریکا

منبع بوروکراتیک در سیاست خارجی آمریکا شامل نهادهایی چون وزارت خارجه، وزارت دفاع، سازمان اطلاعات مرکزی، شورای امنیت ملی و در تقریباً دو دهه گذشته، وزارت خزانه‌داری می‌باشد. رصد تحولات دو سال گذشته نهادهای فوق نشان می‌دهد که «فردمحوری»، «میل به کنترل» و «ناسازگاری» شخصیت ترامپ، تأثیر چشمگیری بر ساختار بوروکراتیک و مسئولان ارشد آن داشته است تا جائیکه برخی ناظرین برآنند که ترامپ برای ساختارهای سیاسی آمریکا و اصول پذیرفته شده سیاست خارجی این کشور ارزش چندانی قائل نیست (یزدان فام، ۱۳۹۵: ۱۴۳-۱۴۴). ترامپ به عنوان فردی با میزان «سازگاری» و «تجربه‌پذیری» پایین، نیازمند حضور افرادی همسو در کابینه است که به او امکان دهد ضمن در امان بودن از گزند انتقادات، دیدگاه‌های خود را به پیش برد. این ابعاد شخصیتی ترامپ در قالب دو الگو سرشت و سرنوشت تعاملات مسئولین نهادهای مزبور با شخص رئیس جمهور را رقم زده است: نخست تطبیق یافتن و همسو شدن با دیدگاه‌های رئیس جمهور؛ دوم، قطع همکاری یا استعفاء. برآیند این وضعیت آن بوده است که نسبت و توازن میان «منابع و متغیرهای پنجگانه سیاست خارجی آمریکا» در دو سال گذشته برهم خورده و در چیدمان جدید منابع، متغیر فردی بر فراز دیگر متغیرهای ساختاری، اجتماعی، نقشی (در عین ثابت بودن)، بوروکراتیک قرار گرفته و در عین تأثیرگذاری فزاینده مستقیم و غیرمستقیم بر آنها، کمتر از الزامات منابع دیگر تأثیر پذیرفته است؛ این تغییر در نمودار زیر قابل مشاهده است:

شکل ۱: چیدمان جدید منابع سیاست خارجی آمریکا

۲-۲-۱. وزارت امور خارجه

بر خلاف دوران ریاست جمهوری باراک اوباما که وزارت خارجه از استقلال عمل قابل توجهی در سیاستگذاری و هدایت سیاست خارجی برخوردار بود، در دولت ترامپ این جایگاه متأثر از ویژگی‌های شخصیتی ترامپ با چالش جدی مواجه گشت. وزارت خارجه در دولت ترامپ تاکنون دو دوران کلی داشته است که متأثر از شخصیت هر یک از وزرا و نحوه تعامل او با رئیس جمهور، وزن و نسبت این نهاد در مقایسه با دیگر نهادها، متفاوت گشته است؛ تیلرسون و پمپئو؛ در حالیکه وزیر نخست در برابر دیدگاه‌های ترامپ مقاومت می‌کرد، پومپئو از طریق همراهی با دیدگاه‌های ترامپ، بر تأثیرگذاری این نهاد در مقایسه با دوران کوتاه تیلرسون افزوده است. ترامپ و تیلرسون در اکثر مسائل راهبردی سیاست خارجی چون برجام، گفتگوهای دیپلماتیک با کره شمالی، بحران قطر، توافق اقلیمی پاریس، نحوه تعامل با ونزوئلا و غیره اختلاف اساسی داشتند؛ در رویکرد کلی، تیلرسون به انعطاف‌پذیری و توسل به دیپلماسی اعتقاد داشت در حالیکه ترامپ نامنعطف و تهاجمی بود. تیلرسون خواهان پیگیری مسیر دیپلماتیک در مواجهه با ونزوئلا و کره شمالی بود و تلاش کرد آمریکا در بحران قطر موضعی بی‌طرف اتخاذ کند که به اراده ترامپ اینگونه نشد (Kranz, 2017). اختلافات مزبور منجر به حاشیه‌ای شدن نسبی نقش وزارت خارجه تیلرسون در مقایسه با دیگر نهادهای بوروکراتیک سیاست خارجی شد تا جائیکه مثلاً پنتاگون عهده‌دار برخی از مأموریت‌های ذاتی وزارت خارجه نظیر تهیه مقدمات سفر ترامپ به عربستان سعودی گشت. در نهایت اختلافات مزبور سبب شد تا ترامپ از طریق صفحه توئیتر خود، که رفتاری به دور از عرف و تشریفات دیپلماتیک است، تیلرسون را بلافاصله پس از بازگشت از سفر آفریقا در ۱۳ مارس برکنار و «مایک پمپئو»^۱ را جایگزین او نماید؛ کسی که برخلاف تیلرسون،

---

1. Mike Pompeo

مدافع سرسخت مواضع ترامپ و بازتاب‌دهنده نظریات شخصی او در سیاست خارجی قلمداد می‌شود (Pillar, 2018).

شکل ۲: خبر برکناری تیلرسون در اقدامی غیرمترعارف از طریق توئیتر اطلاع رسانی شد (ترجمه در پاورقی).^۱

۲-۲-۲. وزارت دفاع

متأثر از به حاشیه رفتن نسبی وزارت خارجه در دوران تیلرسون، وزارت دفاع آمریکا در دوران متیس^۲ نقشی پیشرو در سیاست خارجی آمریکا داشت. به تعبیر مایکل اوهانلن، تحلیلگر اندیشکده «بروکینگز»، در مصاحبه با صدای آمریکا^۳ تضعیف دستگاه دیپلماسی راه را برای تقویت نقش دیگر نهادها هموار ساخته بود به گونه‌ای که در این برهه، وزارت دفاع تحرکات دیپلماتیک معناداری از خود نشان داد. سفر رئیس پنتاگون به کشورهای خاورمیانه قبل از وزیر خارجه و ملاقات با رئیس‌جمهور مصر و نخست وزیر

^۱ - «مایک پامپئو، رییس سیا وزیر خارجه جدید ما خواهد بود. او کار فوق‌العاده‌ای انجام خواهد داد. از رکس تیلرسون به خاطر خدماتش ممنونم. جینا هاسپل رییس جدید سیا خواهد بود؛ او نخستین زنی است که به این سمت منصوب می‌شود. به همه تبریک می‌گوییم.»

2. James N. Mattis

3. <https://ir.voanews.com/a/mattis-expanded-role/4146478.html>

لیبی، بیانگر پیشدستی وزارت دفاع بر وزارت خارجه در سیاست خارجی آمریکا بود.^۱ متیس همچنین پیش از وزیر خارجه، به کشورهای امارت و عراق سفر کرد. دومین سفر خاورمیانه‌ای متیس نیز به عربستان، مصر و قطر انجام شد که هدف از آن آماده سازی مقدمات سفر دونالد ترامپ بود؛ نقشی که اصولاً جزء وظایف ذاتی وزیر خارجه است.^۲ البته این موفقیت نسبی به معنای اشتراک کامل دیدگاه‌های ترامپ و متیس نبود؛ او برخلاف ترامپ، خواستار حفظ برجام، توافق اقلیمی پاریس و عدم انتقال سفارت آمریکا به بیت‌المقدس (اورشلیم) بود. متقاعد ساختن ترامپ به افزایش نیروهای نظامی در افغانستان، امتناع از برخورد سخت با کره شمالی و ادامه حضور در ناتو حاصل تلاش‌های او بود (Seligman, 2018). موفقیت حداقلی متیس نتیجه علاقه نسبی ترامپ به نظامیان و مهمتر، برخورد محتاطانه متیس در مقابل ترامپ خودشیفته و انتقادناپذیر بود؛ به بیان دیگر عدم انتقاد از رئیس‌جمهور در محافل عمومی و تمرکز بر امور محوله علت پایداری نسبی وزیر دفاع بود در حالیکه ترامپ از تعاملات تیلرسون با رسانه‌ها و انتقادات علنی وی از خود به شدت ناراضی بود (Johnson, 2018). با این وجود با گذشت زمان اختلاف دیدگاه‌های سیاست خارجی بین پنتاگون و کاخ سفید به جایی رسید که قدرت مانور متیس را به شدت محدود ساخت. ترامپ در حالی خواهان تشکیل نیروی فضایی، حضور نیروهای مسلح در مرز با مکزیک، ممنوعیت حضور دو جنسیتی‌ها در ارتش و عدم برگزاری مانور نظامی با کره جنوبی بود که متیس در این موضوعات با رئیس‌جمهور همراه نبود. در نهایت تصمیم ترامپ مبنی بر خروج نیروهای نظامی آمریکا از سوریه، نقطه پایان حضور متیس در کابینه بود.

1. <https://dod.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1386231/media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-egypt/>

2. <http://iuvmpress.com/fa/15130#>

۲-۳-۲. کاخ سفید و شورای امنیت ملی

در کاخ سفید به عنوان دفتر اجرایی رئیس‌جمهور آمریکا، شورای امنیت ملی مسئولیت سیاست خارجی را بر عهده دارد. معاون رئیس‌جمهور، مشاور امنیت ملی و وزیر انرژی اعضای حقوقی این شورا هستند. ترجیحات رئیس‌جمهور مشخص می‌کند چگونه و تا چه حد از مشاوران سیاست خارجی استفاده شود (به نقل از کگلی و ویتک، ۱۳۸۲: ۴۹۹-۴۹۷-۴۸۵).

الف: معاون رئیس‌جمهور

با وجود برخی تفاوت دیدگاه‌ها با شخص رئیس‌جمهور، «مایک پنس»^۱، معاون ترامپ از نفوذ قابل توجهی در کاخ سفید برخوردار است. ورود جمهوری خواهان تندرو از جمله دن کوئس^۲ مدیر اطلاعات ملی، نیکی هیلی^۳ و مایک پومپئو به دولت نتیجه نفوذ او بوده است (Rogin 2017). همچنین پنس را می‌توان تعدیل‌گر و تفسیرگر مواضع ترامپ دانست. تاکید پنس بر حمایت از ناتو علی‌رغم انتقادات ترامپ و اصلاح سخنان او در مورد تهاجم نظامی به ونزوئلا و تعبیر آن به اقدامات دیپلماتیک و تحریم‌های اقتصادی را در این راستا می‌توان ارزیابی کرد. پنس در سیاست خارجی نیز از استقلال عمل قابل توجهی برخوردار است. سفرها به آمریکای لاتین، منطقه آسیا-پاسیفیک، و رهبری مذاکرات تجاری با ژاپن نشانگر گسترش حوزه اختیارات وی در کاخ سفید است. پنس سیاست‌مداری با تجربه است و مدت زیادی به عنوان عضو کنگره فعالیت داشته است. به همین سبب، رابطه و شناخت قابل توجهی از اعضای کنگره دارد (O'Sullivan, 2017). علاوه بر این، دفتر پنس یکی از مقاصد مورد علاقه لابیگران است، به طوری که روزنامه «واشنگتن پست» دفتر وی را به «دروازه ورودی لابی‌ها» تشبیه کرد. تعداد افرادی که در سال ۲۰۱۷ به منظور اعمال نفوذ و جلب نظر موافق

1. Mike Pence

2. Dan Coats

3. Nikki Haley

مقامات دولت، به دفتر معاون رئیس‌جمهور مراجعه کرده‌اند ۲۳۶ مورد بوده است که در مقایسه با «جو بایدن»، معاون باراک اوباما با تعداد ۱۲۰ مورد در سال اول فعالیت، دو برابر افزایش را نشان می‌دهد (Scherer, Dawsey and Narayanswamy, 2018).

ب: مشاور امنیت ملی

مشاور امنیت ملی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌های دولت در سیاست خارجی و استراتژی نظامی ایالات متحده نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. ژنرال مایکل فلین^۱ اولین مشاور امنیت ملی دولت ترامپ بود که در ماجرای دخالت انتخاباتی روسیه و حواشی آن استعفا کرد. پس از فلین، ژنرال هربرت مک‌مستر^۲ جایگزین او شد. مک‌مستر در بسیاری موضوعات سیاست خارجی موافق ترامپ نبود. سرانجام به دلیل این اختلافات متعدد از جمله در برجام، دخالت انتخاباتی روسیه و نوع تعامل با کره شمالی از کاخ سفید خارج شد (Sanger and Erlanger, 2018). پس از مک‌مستر، «جان بولتون»^۳ نماینده اسبق آمریکا در سازمان ملل، به سمت مشاور امنیت ملی منصوب شد. بولتون در طیف حامیان اقدام نظامی علیه ایران و کره شمالی قرار می‌گیرد. او بارها خواستار جنگ با ایران یا تغییر حکومت ایران شده و به داشتن مواضع افراطی علیه جمهوری اسلامی مشهور است (بی بی سی فارسی، ۲۰۱۸).

ج: ریک پری وزیر انرژی

ریک پری وزیر انرژی دیگر عضو حقوقی شورای امنیت ملی ایالات متحده است که مانند دیگر محافظه‌کاران دیدگاهی رسالت‌گرایانه به سیاست خارجی دارد و معتقد است آمریکا باید در گسترش دموکراسی در جهان پیشرو باشد (Pavgi, 2011). پری در دو سال گذشته سعی نموده تا هماهنگی کامل با شخص ترامپ را در دستور کار خود قرار دهد. وی در ابتدا مخالف لغو توافق اقلیمی پاریس بود اما در نهایت در کنار ترامپ قرار

---

1. Michael Flynn
2. H. R. McMaster
3. John R. Bolton

گرفت (Irfan, 2017). پری از حامیان حمله پیش‌دستانه علیه جمهوری اسلامی و خواستار همراهی آمریکا با اسرائیل در صورت هرگونه حمله نظامی این رژیم به ایران است.

۲-۲-۴. سازمان اطلاعات مرکزی

به رغم کارویژه خاص این سازمان در فعالیت‌های اطلاعاتی، در دولت ترامپ سی‌آی‌ای نقش برجسته‌تری از وزارت خارجه (در دوره وزارت تیلرسون) در حوزه سیاست خارجی یافت. ریاست این سازمان ابتدا به مایک پومپئو واگذار شد. هم‌صدایی با ترامپ را می‌توان علت نقش‌آفرینی قابل توجه پومپئو در این سمت دانست. او شیوه برخورد ترامپ با مسائل امنیت ملی و سیاست خارجی را «متفکرانه» و «حرفه‌ای» توصیف می‌کند (Harris, 2018). به عنوان نمونه در مورد کره شمالی، پومپئو ابتدا این کشور را تهدیدی علیه امنیت ملی آمریکا می‌دانست و خواستار تغییر رژیم آن بو (Watkins, 2017)؛ با این وجود پس از تصمیم ترامپ به گفتگوی مستقیم با رهبر کره شمالی، طی سفری مخفیانه به کره شمالی در صدد تأمین مقدمات دیدار رهبران دو کشور برآمد. این سیاست به رغم مخالف جدی دموکرات‌های سنا و بی‌توجهی به دیدگاه‌های آنها به عمل آمد (Gaudiano, 2018). در رابطه با ایران پومپئو به رویکرد خصمانه شهرت دارد و ایران را تهدیدی همچون داعش عنوان می‌کند (Pillar, 2018). پومپئو در زمان عضویت در مجلس نمایندگان، پیشنهاد تهاجم نظامی به مراکز هسته‌ای ایران را مطرح کرده بود.

پس از پومپئو، «جینا هسپل»^۱ به عنوان رئیس سیا معرفی شد. او نخستین زنی است که مسئولیت این سازمان را بر عهده می‌گیرد. هسپل در ۲۰۰۲، مسئول یکی از زندان‌های مخفی سیا در تایلند بود که تحت مسئولیت وی، شکنجه‌هایی چون «غرق مصنوعی» به صورت مرتب و متعدد علیه زندانیان القاعده اجراء شده است. با وجود این

1. Gina Haspel

سوابق بحث انگیز در شکنجه و خشونت، ترامپ با اصرار بر دیدگاه خود از هسپل دفاع کرد.

شکل ۳: دفاع سرسختانه ترامپ از هاسپل علیرغم انتقادات فزاینده از او (ترجمه در پاورقی)^۱:

۲-۲-۵. وزارت خزانه‌داری

ارتقاء جایگاه خزانه داری در حوزه سیاستگذاری اقتصادی بین‌المللی به تدریج پس از پایان جنگ جهانی دوم آغاز شد (به نقل از کگلی و ویتکف، ۱۳۸۲: ۵۹۱). از دهه هفتاد میلادی، ایجاد و کارآمدسازی رژیم حقوقی مبارزه با پولشویی در دستور کار این وزارتخانه قرار گرفت. با توجه به نقش محوری در طراحی و بکارگیری تحریم‌های اقتصادی-مالی، به تدریج پس از واقعه یازده سپتامبر، این نهاد در قامت یک سازمان تاثیرگذار در سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا ظاهر شد. وابستگی نظام مالی بین‌المللی به نظام مالی آمریکا و جهانی شدن نظام مبارزه با پولشویی و تأمین مالی

^۱ - «جینا هاسپل، نامزد پیشنهادی من برای مدیریت سازمان سیا (آژانس اطلاعات مرکزی)، به این علت که بیش از حد به تروریست‌ها سخت گرفته، با انتقاد روبرو شده است. فکرش را بکنید، در این دوره بسیار خطرناک، ما با کفایت‌ترین شخص را داریم که یک زن است و دموکرات‌ها می‌خواهند او را کنار بگذارند، چون بیش از اندازه در برخورد با تروریسم سختگیری می‌کند. پیروز شو، جینا!»

تروریسم، خزانه‌داری را قادر ساخته تا با بکارگیری فشارهای اقتصادی و منزوی سازی مالی بازیگر ناهمسو، کنشگر مورد نظر را به تغییر رفتار مجبور نماید. خزانه‌داری مکانیسم انزوای مالی بازیگران ناهمسو را از طریق بانک‌ها و نهادهای مالی رهبری می‌کند. امروزه این قابلیت تبدیل به ابزاری کارآمد در مبارزه با چالش‌های امنیت ملی آمریکا بدل شده است. (Zarate, 2013: IX-XIII). در دولت ترامپ، مسئولیت اداره خزانه‌داری به «استیو منوشین»^۱ سپرده شده است. پس از خروج ایالات متحده از برجام در هشتم می، رئیس‌جمهور خواستار شدیدترین اقدامات اقتصادی علیه ایران شد. منوشین در ابتدا سعی کرد در مقابل برنامه فشار حداکثری ترامپ بر ایران مقاومت کند. او مدتی با عدم ارائه اسناد مربوطه، بر خواسته خود پافشاری نمود. در نهایت اما با تصمیم ترامپ به خروج از برجام، خزانه‌داری تحریم‌های اقتصادی - مالی علیه بخش‌های حیاتی اقتصاد ایران شامل انرژی، بانکداری، بیمه، کشتیرانی، حمل و نقل هوایی و غیره به کار بست.

۲-۲-۶. بنیاد هریتج

پس از رئیس‌جمهور و نهادهای اجرایی به عنوان منابع بوروکراتیک تأثیرگذار در تعیین سیاست خارجی، جایگاه بعدی به گروه‌های ذی‌نفوذ، اندیشکده‌های سیاسی و رسانه‌های گروهی تعلق می‌گیرد (غرایاق زندی، و غیره، ۱۳۹۰: ۳۷). شواهد حاکی از آن است که در میان تعداد پرشمار اندیشکده‌های آمریکایی، در دوران ترامپ بنیاد هریتج جایگاه قابل توجهی در عرصه سیاست‌گذاری داخلی و خارجی آمریکا یافته است تا جائیکه نشریه «پولیتیکو» این اندیشکده را «تیم انتقالی در سابه»^۲ توصیف کرد (Shephard, 2017) ۷۰ نفر از اعضای پیشین این مرکز در تیم انتقالی ترامپ شرکت داشته‌اند و بسیاری از آنان وارد دولت شدند (Heritage Foundation, 2018).

---

1. Steven Mnuchin
2. Trump's shadow transition team

«بتسی دواس»^۱ وزیر آموزش ترامپ و از بزرگترین اهداکنندگان مالی این بنیاد (Shephard, 2017)، «برت کوانا»^۲ نامزد پیشنهادی وی در دیوان عالی، (Heritage Foundation, 2018) «اسکات پروت»^۳، رئیس سازمان محیط زیست، «میک مولوینی»^۴ رئیس سازمان مدیریت و بودجه، ریک پری وزیر انرژی و «جف سشنز»^۵ وزیر دادگستری از افراد معرفی شده توسط بنیاد هریتیج به دولت ترامپ هستند. همچنین «اد فولنر»^۶ رئیس پیشین بنیاد و عضو هیئت مدیره، اولین فرد از این موسسه بود که وارد تیم انتقالی دونالد ترامپ شد (Mahler, 2018).

بنیاد هریتیج از سال ۱۹۸۱ اقدام به انتشار کتابی با عنوان «فرمان رهبری»^۷ نموده که اصلاحات و برنامه‌های مورد نظرش را به رئیس دولت پیشنهاد می‌کند. نسخه هفتم این کتاب در سال ۲۰۱۶ پس از انتخاب دونالد ترامپ در سه جلد منتشر شد. در این نسخه ضمن یادآوری اهداف میسر نشده در دوره اوباما، برنامه‌های پیشنهادی به دولت جدید مطرح شده است (The Heritage Foundation, 2016). اکنون پس از گذشت دو سال از آغاز به کار دولت ترامپ، این اندیشکده در گزارشی نشان داده است که دولت ترامپ به ۶۴ درصد از ۳۳۴ مورد سیاست‌های پیشنهادی این اندیشکده در مسائل مختلف اقتصادی، سیاسی و نظامی پایبند بوده است. طرح لغو بیمه سلامت اوباما موسوم به اوباما کر و امن‌سازی مرز با مکزیک (Shephard, 2017)، لغو قانون بی‌طرفی اینترنت، کاهش اراضی حفاظت شده، توسعه منابع طبیعی و زغالسنگ، کوچک‌سازی دولت، اصلاحات مالیاتی، ترک توافق اقلیمی پاریس، افزایش بودجه نظامی و خروج از یونسکو چند نمونه از مهم‌ترین برنامه‌های تجویزی این موسسه بوده‌اند (Heritage Foundation, 2018). بدین ترتیب هریتیج بیش از هر موسسه دیگری

-
1. Betsy DeVos
  2. Brett Kavanaugh
  3. Scott Pruitt
  4. Mick Mulvaney
  5. Jeff Sessions
  6. Edwin Feulner
  7. Mandate for Leadership

از سیاست‌های اقتصادی گرفته تا گزینه‌های پیشنهادی ترامپ برای تصدی سمت‌های مختلف، بر شکل‌گیری کابینه و سیاست‌های کلان دولت ترامپ تأثیر گذارده است.

۳. برونداد سیاست خارجی دولت ترامپ

ویژگی‌های شخصیتی دونالد ترامپ بیش از هر عامل دیگری، به طور مستقیم و غیرمستقیم (از مجرای منصوب نمودن افراد همسو) در سیاست خارجی آمریکا در دو سال گذشته تأثیر گذار بوده است. یافته‌های حاصل از تحقیقات «کلنر» و «ویسر و دیگران» در صفحات پیشین بیانگر آن است که ویژگی‌های روان‌شناختی «اقتدارگرایی»، «خودشیفتگی شدید»، «ضد اجتماعی بودن»، «ناسازگاری افراطی»، «ماکیاولیسم» و «پوپولیسم» سبب شده تا ترامپ همه مسائل سیاست خارجی را مطابق با خواسته‌ها و شعارهای انتخاباتی خود سوق دهد. مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین نتیجه این رویکرد فردگرا در سیاست خارجی، تهدید نظم و ترتیبات موجود بین‌المللی است. به بیان ریچارد هاس، در کنار چالش‌های ساختاری نظم کنونی بین‌المللی از جمله ظهور چین، ناکامی روزافزون سازمان‌های بین‌المللی، ظهور بازیگران دولتی و غیردولتی ساختارشکن، رویکرد تجدیدنظرطلبانه و «دکترین خروج»^۱ ترامپ به مثابه عاملی کاتالیزور در فرسایش نظم موجود بین‌المللی عمل می‌کند (Haass, 2018: 316-317)

ترامپ در عرصه سیاست خارجی، به وضوح پشتیبانی از متحدین، تجارت آزاد، نقش مدافع دموکراسی و حقوق بشر، ملاحظات زیست‌محیطی و بسیاری از اصول بنیادین سیاست خارجی ایالات متحده را نفی نموده است. او نخستین رئیس‌جمهور آمریکا پس از جنگ جهانی دوم است که اعلام می‌کند هزینه رهبری جهان برای آمریکا بسیار بیشتر از منافع آن بوده است. بدین ترتیب نقش ایالات متحده در دوران ترامپ از «حامی نظم موجود» به «تهدیدکننده وضع موجود» تغییر یافته است. در نتیجه این رویکرد شخصی

1. Withdrawal doctrine

ترامپ، ایالات متحده تحت رهبری وی از بسیاری از معاهدات و سازمان‌های بین‌المللی خارج شده و با حرکت به سوی ناسیونالیسم افراطی، نظم و ترتیبات موجود بین‌المللی را تهدید می‌کند. این روند موجب نگرانی بسیاری از سیاستمداران و تحلیلگران شده است؛ تا جائیکه آنکلا مرکل صدراعظم آلمان^۱ معتقد است «واشنگتن دیگر نمی‌تواند برقرارکننده نظم جهانی باشد» و «اتحادیه اروپا دیگر نمی‌تواند به ایالات متحده آمریکا برای برقراری نظم در جهان تکیه کند»^۲. همچنین «ریچارد هاس»^۳ دیپلمات و نظریه‌پرداز برجسته روابط بین‌الملل بیان نموده که «آینده نظم لیبرال جهان را در ابهام می‌بیند» و از منظر او «آمریکای تحت رهبری ترامپ شتاببخش افول لیبرالیسم است»^۴ (Haass, Liberal World Order, R.I.P, 2018). این روند بلافاصله با ورود ترامپ به کاخ سفید و اعلام استراتژی «اول آمریکا» و «فرمان اجرایی خرید اجناس آمریکایی و استخدام کارگران آمریکایی»^۴ آغاز شد. هاس می‌افزاید رویکرد ترامپ درخصوص پیمان‌ها و نهادهای بین‌المللی در پنداشت عمومی «قابل اتکا بودن آمریکا» ایجاد تردید نموده و نشان داده که واشنگتن دیگر تمایلی به رهبری نظم جهانی ندارد (Haass, 2018: 309-317). در ادامه به تشریح مهمترین پیمان‌ها، نهادها و رژیم‌های بین‌المللی دستخوش تهدید از سوی ترامپ، در دو بخش «پیمان‌های خارج شده» و «پیمان‌های در شرف خروج» می‌پردازیم؛

۳-۱. پیمان‌های خارج شده

۱- توافق هسته‌ای با ایران (برجام)؛ برنامه جامع اقدام مشترک یا برجام (JCPOA) در ۲۳ تیر ۱۳۹۴ مطابق با ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵ نتیجه بیش از ۱۲ سال مذاکره ایران با قدرتهای جهانی بود. ترامپ از ابتدا مخالف سرسخت

1. <https://fa.euronews.com/2018/07/20/angela-merkel-washington-no-longer-deliver-world-order-transatlantic-relationship>

2. <https://fa.euronews.com/2018/07/16/we-can-no-longer-completely-rely-on-the-white-house>

3. Richard N. Haass

4. E.O. 13788

برجام و خواستار توافقی جدید بود. او همواره در مبارزات انتخاباتی از اوباما به دلیل توافق برجام انتقاد می‌کرد و وعده نمود چنانچه رئیس‌جمهور شود، با مذاکره به دنبال توافقی جدیدی خواهد بود. او عدم توافق را بهتر از برجام می‌دانست (Trump, 2015). در نهایت پس از افت و خیزهای فراوان، ترامپ به این وعده خود در می ۲۰۱۸ عمل نمود و آمریکا را از برنامه جامع اقدام مشترک خارج نمود.

۲- معاهده اقلیمی پاریس؛ ترامپ دلیل خروج از این توافق را حمایت از منافع اقتصادی آمریکا و تقویت صنعت زغال‌سنگ اعلام کرد. ترامپ تعهدات ایالات متحده در این توافق را نادعالانه و تهدیدی برای اشتغال و تولید ناخالص ملی آمریکا می‌دانست.^۱

۳- شورای حقوق بشر سازمان ملل؛ ادعای نادیده گرفتن حقوق بشر در کشورهای چون ایران و ونزوئلا، رویکرد ضد اسرائیلی، عملی نشدن اصلاحات مورد نظر آمریکا و تلاش‌های ناکافی متحدین در همراهی با آمریکا، به عنوان دلایل خروج واشنگتن از این شورا اعلام شده است (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۷)

۴- قرارداد تجارت آزاد آمریکای شمالی (NAFTA)؛ ترامپ نفتا را تهدید اقتصاد، اشتغال و تولید در آمریکا می‌دانست و با تهدید به خروج از پیمان، اصلاحات اساسی در این پیمان را شرط نمود. در نهایت با پذیرش اصلاحات مدنظر ترامپ در اجلاس گروه بیست در بوئنوس آیرس، روسای دولت آمریکا، کانادا و مکزیک قرارداد جایگزین را با نام توافق ایالات متحده-مکزیک-کانادا (USMCA) امضا کردند (Kirby, 2018).

۵- تقابل با ناتو؛ انتقادات ترامپ علیه ناتو متمرکز بر جنبه‌های اقتصادی است (Zandee, 2018: 2). پیش‌تر در اجلاس ۲۰۱۴ سران ناتو در ولز مقرر شده

1. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-agreement/>

بود که کشورهای عضو، ۲ درصد از تولید ناخالص داخلی را به هزینه‌های دفاعی این سازمان اختصاص دهند. ترامپ بارها ضمن یادآوری عدم تحقق این موضوع، نارضایتی خود را از این پیمان اعلام نموده است. او حتی در اجلاس ۲۰۱۸ سران ناتو اختصاص ۴ درصد تولید ناخالص داخلی را مطرح کرد که مورد پذیرش اعضا قرار نگرفت.

۶- **ترنس-پاسیفیک یا پیمان تجاری اقیانوس آرام (TPP)**؛ او پیش از انتخابات گفته بود از این معاهده خارج می‌شود. اولین پیمانی بود که دونالد ترامپ فرمان لغو آن را امضاء کرد. دولت ترامپ با هدف کاهش هزینه و ارتقای صنایع داخلی آمریکا، حمایت از کارگران آمریکایی و افزایش دستمزدها از این پیمان خارج شد.^۱

۷- **یونسکو؛ ایالات متحده آمریکا** در اکتبر ۲۰۱۷ از اراده خود برای خروج از عضویت سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد، یونسکو خبر داد. واشنگتن دلیل این تصمیم را ضدیت یونسکو با اسرائیل فلسطین اعلام کرد. این موضوع به سال ۲۰۱۱ و اعطای عضویت به فلسطین باز می‌گردد که انتقادات بسیاری در پی داشت. در واقع ایالات متحده خواستار اصلاحات اساسی این سازمان بود؛ اما در نهایت با محقق نشدن این امر، آمریکا و اسرائیل در اول ژانویه ۲۰۱۹ از این سازمان به طور رسمی خارج شدند (Adamson, 2019)

۸- **پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد یا به اختصار (INF Treaty)**؛ ترامپ سرمایه‌گذاری روسیه بر تحقیقات در زمینه موشک‌های میان‌برد را نقض این پیمان می‌داند (Hennigan, 2018). علی‌رغم تهدید ترامپ به خروج قطعی از پیمان، مایک پومپئو در اجلاس ۲۰۱۸ ناتو در بروکسل ۶۰ روز به

1. Presidential memorandum 82 FR 8497

2. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-regarding-withdrawal-united-states-trans-pacific-partnership-negotiations-agreement/>

روسیه فرصت داد تا به نقض پیمان پایان دهد و الا در صورت عدم تمکین روسیه آمریکا از این پیمان خارج خواهد شد (Birnbaum and Hudson, 2018). در نهایت در تاریخ ۱ فوریه ۲۰۱۹ ترامپ در اعلامیه‌ای ضمن استناد به نقض پیمان موشکی ۱۹۸۷ توسط روسیه در نتیجه توسعه نسل جدید موشک‌های کرور با قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای، خروج رسمی ایالات متحده از این پیمان را اعلام نمود.^۱

۹- **پیمان بین‌المللی مهاجرت (GCM)**؛ ترامپ این پیمان را نقشه‌ای بلندپروازانه خواند که مشارکت در آن، مخّل حاکمیت و سیاست‌های مهاجرتی ایالات متحده می‌باشد. نیکی هیلی سفیر ایالات متحده در سازمان ملل، مدتی پیش از آغاز کنفرانس بین‌المللی مهاجرت در مکزیک، خروج آمریکا از این میثاق اعلام کرد (Wintour, 2017).

۱۰- **عهدنامه مودّت با ایران**؛ این پیمان در سال ۱۳۳۴ بین ایالات متحده و دولت وقت ایران به امضا رسید. پس از انقلاب دولت ایران تا کنون سه بار با استناد به این پیمان در دیوان بین‌المللی دادگستری علیه ایالات متحده اقامه دعوی نموده است. نخست متعاقب حمله ناو آمریکایی به هواپیمای مسافربری ایرانی؛ دوم، پس از توقیف ۲ میلیارد دلار از اموال بانک مرکز و در نهایت پس از خروج ایالات متحده از برجام که در مورد آخر، دیوان در دستور موقت خود خواستار محدودیت در تحریم‌های اعمالی شد. مایک پومپئو وزیر خارجه با استناد به اینکه ایران از دادگاه بین‌المللی دادگستری برای حمله به آمریکا سوء استفاده کرده است، پایان پیمان مودّت و خروج آمریکا را از این پیمان را اعلام کرد (Khoshnoudiparast, 2018).

1. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-withdraw-united-states-intermediate-range-nuclear-forces-inf-treaty/>

۳-۲. پیمان‌ها و نهادها با احتمال خروج در آینده نزدیک:

- ۱- سازمان ملل متحد؛ حتی سازمان ملل به عنوان مهمترین سنگ بنای نظم بین‌المللی پس از جنگ دوم جهانی نیز از انتقادات ترامپ در امان نبوده است؛ او معتقد است عملکرد این سازمان با ظرفیت بالقوه خود همخوانی ندارد. ترامپ همچنین مسئولیت آمریکا در تأمین ۲۲ درصدی از ۵,۴ میلیارد دلار^۱ بودجه سال ۲۰۱۸ سازمان ملل را غیرمنصفانه توصیف کرد و ۲۸۵ میلیون دلار از این مقدار را کاهش داد. البته به نظر ترامپ این «سهم نابرابر» در صورت اصلاح ساختار آن، ارزش چنین سرمایه‌گذاری را خواهد داشت (Gladstone, 2017).
- ۲- دیوان بین‌المللی دادگستری؛ جان بولتون مشاور امنیت ملی دولت آمریکا اعلام کرد آمریکا از پروتکل اختیاری مربوط به حل اجباری اختلافات در «کنوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک»، به دلشکایت فلسطین از آمریکا به دادگاه بین‌المللی برای انتقال سفارت این کشور به اورشلیم، خارج خواهد شد (اسپوتنیک فارسی ۲۰۱۸).
- ۳- سازمان تجارت جهانی؛ ترامپ توافقنامه این سازمان را بدترین توافق تجاری ممکن نامیده بگونه‌ای که آمریکا تا بحال هیچ نفع اقتصادی از آن نبرده است. از منظر ترامپ، این سازمان نیازمند تغییرات اساسی است (Micklethwait, 2018).
- ۴- پیمان استارت نو؛ دونالد ترامپ این پیمان را توافقی یک طرفه و بسیار بد خوانده است. این پیمان در سال ۲۰۲۱ به پایان می‌رسد؛ در حالی که مسکو تمایل به تمدید آن دارد، جان بولتون مشاور امنیت ملی احتمال مذاکره در مورد تمدید آن را رد کرده است (Mehta, 2018).

1. <https://www.un.org/press/en/2017/gaab4270.doc.htm>

۵- **اتحادیه جهانی پست**؛ ترامپ عقیده دارد این توافقنامه پستی به چین اجازه می‌دهد که با قیمت‌های ناعادلانه و پایین به ایالات متحده کالا حمل و نقل کند که در نتیجه، شرکت‌های آمریکایی و نیز شرکت خدمات پست ایالات متحده به شدت متضرر شده‌اند (The Guardian, 2018). آمریکا امیدوار است که اعلام خروج از این توافقنامه سبب شود که شرایط برای ایجاد توافقی بهتر ایجاد شود.

نتیجه‌گیری

در این نوشتار تلاش شد تا به تحلیل مناسبی از علل دگرگونی‌های شگرف سیاست خارجی ایالات متحده در دوره حضور دونالد ترامپ در کاخ سفید بپردازیم. بدین منظور با استفاده از «نظریه پیوستگی» یا همان متغیرهای پنجگانه تحلیل سیاست خارجی «جیمز روزنا»، و سپس با بهره‌گیری از نتایج تحقیقات دانشمندان حوزه روانشناسی سیاسی «داگلاس کلنر»، «بث ویسر»، «آنجلا بوک» و «آنتونی ولک» در رابطه با خصیصه‌های روانشناختی دونالد ترامپ، بدین نتیجه دست یافتیم که چهل و پنجمین رئیس جمهور آمریکا واجد صفات شخصیتی «پوپولیسم»، «اقتدارگرایی»، «خودشیفتگی»، «ناسازگاری»، «ضداجتماعی» و «ماکیاولیسم» می‌باشد. سپس در بخش دوم به بررسی روند تاثیرگذاری ویژگی‌های شخصیتی ترامپ و پیامدهای آن بر نهادهای متولی سیاست خارجی آمریکا پرداخته شد. نتیجه این فرایند در طول دو سال حضور وی در کاخ سفید، چیرگی «فردمحوری» در سیاست خارجی ایالات متحده بوده است. او با انتصاب افراد «همسو» در نهادهای تصمیم‌سازی و سیاستگذاری خارجی، دولت ایالات متحده را در راستای پیگیری اهداف و ترجیحات مطلوب خود هدایت نموده است. در واقع، دونالد ترامپ از طریق اعمال دیدگاه‌های شخصی و همسوسازی نهادهای بوروکراتیک از طریق برکناری دولت‌مردان ناهمسو و جایگزینی آنها با شخصیت‌های همراستا، به طور مستقیم و غیر مستقیم سیاست خارجی آمریکا را تحت تأثیر

دیدگاه‌های خود قرار داده است. در بخش پایانی به پیامدهای این روند و برهم‌خوردن توازن بین متغیرهای پنجگانه دخیل در سیاست خارجی پرداخته شد؛ نتیجه آنکه در راستای انتقادات و دیدگاه‌های شخص ترامپ، ایالات متحده در صدد کاهش تدریجی تعهدات بین‌المللی خود بوده و به دنبال این امر، طیف وسیعی از پیمان‌ها، رژیم‌ها و سازمان‌های بین‌المللی را ترک نموده است. علاوه بر این، پیمان‌ها و سازمان‌های زیادی نیز وجود دارند که از سوی شخص رئیس‌جمهور «ناکارآمد، نامطلوب و زیان‌آور» توصیف شده که احتمال خروج آمریکا از این ترتیبات یا چالش جدی در آنها، در سالهای باقیمانده از تصدیگری ترامپ انتظار می‌رود. پیامد بنیادین و کمتر مشهود این روند که نگرانی برخی رهبران جهانی و تحلیلگران برجسته را برانگیخته، آن است که رویکرد تجدیدنظرطلبانه واشنگتن نظم موجود جهانی را تهدید نموده و آهنگ پسروی آن را شتاب بخشیده است. به بیان دیگر آمریکا به عنوان پایه‌گذار اصلی و رهبر «نظم لیبرال جهان» در دوران پس از جنگ جهانی و جنگ سرد، اکنون در قامت یک دولت «چالشگر در نظم و ترتیبات موجود» درآمده که با ترک رژیم‌های بین‌المللی زیربنایی این ساختار، در حال تضعیف بی‌سابقه آن می‌باشد.

منابع:

- اسپوتنیک فارسی. (۲۰۱۸). «مشاور امنیت ملی دولت آمریکا اعلام کرد که واشنگتن از پروتکل الحاقی کنوانسیون وین درباره روابط دیپلماتیک خارج می‌شود»، ۳ اکتبر. <https://ir.sputniknews.com/us/201810034028874>
- ایران اینترنشنال. (۱۳۹۷). «خروج آمریکا از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد»، ۳۰ خرداد. <https://iranintl.com/جهان/خروج-آمریکا-از-شورای-حقوق-بشر-سازمان-ملل-متحد>.
- بلیکی، نورمن. (۱۳۸۹). *طراحی پژوهش‌های اجتماعی*، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- بی بی سی فارسی. (۲۰۱۸). «جان بولتون به جای هربرت مک‌مستر رئیس شورای امنیت ملی آمریکا می‌شود»، ۲۲ مارس. <http://www.bbc.com/persian/43509753>
- دهقانی فیروزآبادی، سید جلال. (۱۳۹۱). *سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران*، تهران: سمت.
- سیف زاده، سید حسین. (۱۳۸۵). *اصول روابط بین الملل (الف و ب)*، تهران: نشر میزان.
- غراباق زندی، داوود؛ یزدان فام، محمود؛ خسروی، غلامرضا و پورسعید، فرزاد. (۱۳۹۰). *سیاست خارجی آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران*، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- کگلی، چارلز، و اوجین ویتکف (۱۳۸۲). *سیاست خارجی آمریکا الگو و روند*، با ترجمه اصغر دستمالچی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
- یزدان فام، محمود. (۱۳۹۵). «سیاست خارجی ترامپ و جمهوری اسلامی ایران»، *فصلنامه مطالعات راهبردی*، شماره ۷۴ (۱۹)، صص ۱۳۹-۱۶۴.
- Adamson, Thomas. 2019. U.S. and Israel officially withdraw from UNESCO. January 1. <https://www.pbs.org/newshour/politics/u-s-and-israel-officially-withdraw-from-unesco>.

- Birnbaum, Michael, and John Hudson. 2018. Trump administration gives Russia an ultimatum on Cold War-era arms treaty. December 4. https://www.washingtonpost.com/world/trump-administration-gives-russia-60-days-to-comply-with-inf-treaty-or-the-us-will-move-to-withdraw/2018/12/04/64c5bec2-f74a-11e8-8642-c9718a256cbd_story.html?utm_term=.2671b9d73aee.
- Borchers, Callum. 2017. Meryl Streep was right. Donald Trump did mock a disabled reporter. January 9. <https://www.washingtonpost.com/>.
- Fuchs, Christian. 2017. "Donald Trump: A Critical Theory-Perspective on Authoritarian Capitalism." *tripleC: Communication, Capitalism & Critique. Open Access Journal for a Global Sustainable Information Society* 15 (1): 1-72. doi:<https://doi.org/10.31269/triplec.v15i1.835>.
- Gaudiano, Nicole. 2018. Democrats blast Trump for concessions he granted in U.S.-North Korea summit. June 12. <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/2018/06/12/democrats-blast-trump-concessions-he-granted-u-s-north-korea-summit/694516002/>.
- Gladstone, Rick. 2017. Taking Credit for U.N. Budget Cut, Trump's Envoy Hints at More to Come. December 25. <https://www.nytimes.com/2017/12/25/world/americas/trump-united-nations-budget.html>.
- Graham, Phil. 2017. *Strategic Communication, Corporatism, and Eternal Crisis: The Creel Century*. Abingdon: Routledge.
- Haass, Richard N. 2018. *A World in Disarray: American Foreign Policy and the Crisis of the Old Order*. Penguin Group USA.
- —. 2018. Liberal World Order, R.I.P. March 21. https://www.project-syndicate.org/commentary/end-of-liberal-world-order-by-richard-n--haass-2018-03?utm_source=tw&utm_medium=social_earned.
- Harris, Shane. 2018. CIA Director Pompeo met with North Korean leader Kim Jong Un over Easter weekend. April 18. <https://www.washingtonpost.com/politics/us-china-trade->

- dispute-looms-over-trump-summit-with-japans-abe/2018/04/17/2c94cb02-424f-11e8-bba2-0976a82b05a2_story.html?utm_term=.7ced971251b5.
- Hennigan, W.J. 2018. Trump Plans to Tear Up a 31-Year-Old Nuclear Weapons Treaty. Now What? October 21. <http://time.com/5430388/donald-trump-nuclear-weapons-treaty-inf-withdrawal/>.
  - Heritage Foundation. 2018. Supreme Court Nominee Brett Kavanaugh Was Included on the List The Heritage Foundation Helped Compile. August 31. <https://www.heritage.org/impact/supreme-court-nominee-brett-kavanaugh-was-included-the-list-the-heritage-foundation-helped>.
  - —. 2018. Trump Administration Embraces Heritage Foundation Policy Recommendations. January 23. <https://www.heritage.org/impact/trump-administration-embraces-heritage-foundation-policy-recommendations>.
  - Irfan, Umair. 2017. Energy Secretary Perry Pulls a U-Turn on Climate. June 13. <https://www.scientificamerican.com/article/energy-secretary-perry-pulls-a-u-turn-on-climate/>.
  - Johnson, Eliana. 2018. Why Trump Hasn't Fired Mattis. March 23. <https://www.politico.com/magazine/story/2018/03/23/james-mattis-defense-secretary-how-to-succeed-in-trump-cabinet-without-getting-fired-217699>.
  - Kelner, Douglas. 2016. American Nightmare Donald Trump, Media Spectacle, and Authoritarian Populism. AW Rotterdam: Sense Publishers.
  - Khoshnoudiparast, Firouzeh. 2018. The one Iran deal the US should keep. October 26. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/one-iran-deal-us-should-keep>.
  - Kirby, Jen. 2018. Trump has threatened to withdraw from NAFTA. What's next? December 4. <https://www.vox.com/2018/12/4/18123809/usmca-trump-nafta-withdrawal-congress>.

- Kranz, Michal. 2017. Tillerson says he and Trump act as 'one team' — Here are 8 big issues on which they totally disagree. October 5. <https://www.businessinsider.com/here-are-8-issues-on-which-trump-and-tillerson-totally-disagree-2017-10>.
- Lapsley, Daniel K., and Paul C. Stey. 2011. "Id, Ego, and Superego." Encyclopedia of Human Behavior, 2nd Edition. Ramachandran VS (ed): Elsevier 1-9.
- Lee, Kibeom, and Michael C. Ashton. 2010. "Psychometric Properties of the HEXACO Personality Inventory." Multivariate behavioral research 39 (2): 329-358. doi:10.1207/s15327906mbr3902_8.
- Lopez, German. 2016. Don't believe Donald Trump has incited violence at rallies? March 12. <https://www.vox.com/2016/3/12/11211846/donald-trump-violence-rallies>.
- Mahler, Jonathan. 2018. How One Conservative Think Tank Is Stocking Trump's Government. June 20. <https://www.nytimes.com/2018/06/20/magazine/trump-government-heritage-foundation-think-tank.html>.
- McAdams, Dan P. 2016. The Mind of Donald Trump. June 05. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/06/the-mind-of-donald-trump/480771/>.
- Mehta, Aaron. 2018. One nuclear treaty is dead. Is New START next? October 23. <https://www.defensenews.com/pentagon/2018/10/23/one-nuclear-treaty-is-dead-is-new-start-next/>.
- Micklethwait, John. 2018. Trump Threatens to Pull U.S. Out of WTO If It Doesn't 'Shape Up'. August 31. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-30/trump-says-he-will-pull-u-s-out-of-wto-if-they-don-t-shape-up>.
- O'Sullivan, Mike. 2017. Pence Carving a Role as Presidential Envoy. December 31. <https://www.voanews.com/a/pence-role-presidential-envoy/4186257.html>.
- Pavgi, Kedar. 2011. Rick Perry's Foreign Policy Governor of Texas. November 17. <https://foreignpolicy.com/2011/11/17/rick-perrys-foreign-policy/>.

- Pillar, Paul R. 2018. Where Does Mike Pompeo Stand on the Issues? Too Close to Trump. March 13. <https://www.nytimes.com/2018/03/13/opinion/mike-pompeo-issues-trump.html>.
- Rogin, Josh. 2017. Commentary: Mike Pence is quietly becoming a foreign policy power player. March 6. <https://www.chicagotribune.com/news/opinion/commentary/ct-mike-pence-foreign-policy-president-20170306-story.html>.
- Sanger, David E., and Steven Erlanger. 2018. Trump Is Expected to Leave Iran Deal, Allies Say. May 7. <https://www.nytimes.com/2018/05/07/us/politics/trump-announce-withdraw-us-iran-deal.html>.
- Scherer, Michael, Josh Dawsey, and Ana Narayanswamy. 2018. Pence turns VP's office into gateway for lobbyists to influence the Trump administration. June 15. https://www.washingtonpost.com/politics/pence-turns-vps-office-into-gateway-for-lobbyists-to-influence-the-trump-administration/2018/06/14/75675bfa-6424-11e8-a69c-b944de66d9e7_story.html?utm_term=.3c982d746684.
- Seligman, Lara. 2018. The Incredible Shrinking Defense Secretary. August 27. <https://foreignpolicy.com/2018/08/27/the-incredible-shrinking-defense-secretary-james-mattis-jim-trump-pentagon/>.
- Shephard, Alex. 2017. The D.C. Think Tank Behind Donald Trump. February 22. <https://newrepublic.com/article/140271/dc-think-tank-behind-donald-trump>.
- The Gaurdian. 2018. Trump pulls US out of UN postal scheme on China price concerns. October 17. <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/17/trump-universal-postal-union-withdraw-foreign-postal-rates>.
- The Hritage Foundation. 2016. Mandate for Leadership: A Comprehensive Policy Agenda for a New Administration. August 26. <https://www.heritage.org/budget-and-spending/report/mandate-leadership-comprehensive-policy-agenda-new-administration>.

- Trump, Donald. 2015. Donald Trump: Amateur hour with the Iran nuclear deal. September 8. <https://www.usatoday.com/story/opinion/2015/09/08/donald-trump-amateur-hour-iran-nuclear-deal-column/71884090/>.
- Visser, Beth A., Angela S. Book, and Anthony A. Volk. 2017. "Is Hillary dishonest and Donald narcissistic? A HEXACO analysis of the presidential candidates' public personas." *Personality and Individual Differences* 106: 281-286. doi:10.1016/j.paid.2016.10.053.
- Watkins, Eli. 2017. CIA chief signals desire for regime change in North Korea. July 21. <https://edition.cnn.com/2017/07/20/politics/cia-mike-pompeo-north-korea/index.html>.
- Wintour, Patrick. 2017. Donald Trump pulls US out of UN global compact on migration. December 3. <https://www.theguardian.com/world/2017/dec/03/donald-trump-pulls-us-out-of-un-global-compact-on-migration>.
- Wolf, Reinhard. 2017. "Donald Trump's Status-Driven Foreign Policy." *Survival Global Politics and Strategy* 59 (5): 99-115. doi:10.1080/00396338.2017.1375260.
- Zandee, Dick. 2018. NATO in the Trump era: surviving the crisis. Brief Essay, Clingendael: Clingendael – the Netherlands Institute of International Relations, 1-5.
- Zarate, Juan C. 2013. *Treasury's War: The Unleashing of a New Era of Financial Warfare*. New York: PublicAffairs.